



Faktakunskap ska tas på allvar!

Tal- och språkpriset 2016

Gästkrönika: MiniBladet - nyheter för alla barn

Använd dina språk!

Att testa och utreda med hjälp av tolk

Att lära sig ett andraspråk i skolan

Arkan Asaad

Ny styrelseledamot

Ny redaktör



Tal & Språk nr 1/2017

Tidskrift för Svensk Intresseförening

för Tal & Språk

ISSN 1650-4445

Grafisk form

MittKompetens AB, Härnösand

Tryck

Hemströms Tryckeri, Härnösand

För prenumeration på Tal & Språk

vänligen kontakta:

SITS

c/o MittKompetens AB

Nattviksgatan 6

871 45 Härnösand

sits@mittkompetens.se

Ansvarig utgivare

Sofia Norrman

Annonsering

Annonser till nr 2 bokas senast 8/4 och

skickas senast 15/4 2017.

För annonspriser se www.sits.nu

Manusstopp för redaktionellt material

nr 2 15/4 2017.

Foto där ej annat anges

Sophie Bergman

Innehåll

Tal & Språk 1/2017

	Sida
Faktakunskap ska tas på allvar!.....	3
Tal- och språkpriset 2016.....	4
Gästkrönika: MiniBladet - nyheter för alla barn.....	7
Använd dina språk!.....	8
Att testa och utreda med hjälp av tolk.....	12
Att lära sig ett andraspråk i skolan.....	16
Arkan Asaad	18
Ny styrelseledamot	20
Ny redaktör.....	21

sid 4



sid 7



Foto Bo Johansson

sid 8



sid 12



sid 16



sid 18



Faktakunskap ska tas på allvar!

Ett par veckor före jul delades 2016 års Nobelpris ut. Nobelstiftelsens ordförande Carl-Henrik Heldin höll vid prisutdelningen ett tal där han poängterade vikten av att vi värderar vetenskap och kunskap högt, eftersom det finns strömningar i Europa och världen som avfärdar fakta och forskningsresultat. Det känns som ett upprop att ta fasta på. Även om jag inte stött på någon falang som aktivt motarbetar den språkliga vetenskapen, tycker jag att det känns viktigt att vi visar att vi tar detta på allvar. Dels för att betona vikten av kunskap och utveckling baserad på forskning, dels för att vårt vetenskapliga område hittills är relativt obeforskat. För att vi ska kunna hävda vår plats i samhällsekonomin, krävs det att vi kan bevisa att det vi gör är av nytta. Det räcker tyvärr inte med att vi själva är övertygade.

När ni läser detta är vi redan en bit in i 2017. För oss i SITS innebär det att planeringen för året är i full gång. Vi lägger, som vanligt, upp de grova riktlinjerna för höstens kongress, som hålls den 24–25 november. Dessutom har vi i år bestämt oss för att närvara vid Almedalen på Gotland under vecka 27, det ligger i linje med vår strävan att bidra till kunskapen om talet och språket. Begreppet dyslexi är förvisso alltmer bekant för gemene man, till viss del tack vare ett par gäster på just Nobelfesten, men ”språkstörning” eller ”språklig sårbarhet” är dessvärre begrepp som är långt ifrån kända. Personer med detta handikapp får inte alls den förståelse eller det stöd de skulle behöva. Finns kunskap om hur de ges rätt möjligheter? Vad kan då vara bättre än att sprida kunskap inom ämnet? I nästa nummer av Tal & Språk kommer mer information om hur upplägget på Gotland ser ut. Vi tar dock gärna emot bra idéer. Kontakta någon i styrelsen eller redaktionen för att dela med er av goda uppslag!

Att forska är dock något som kostar. Jag kan här passa på att slå ett slag för Wibelfonden, som gärna delar ut anslag ”till logopedier samt hörsel- och/eller talpedagoger i Sverige för att genom olika insatser möjliggöra för dem att utveckla tal- och röstträning för hörselskadade och döva, i första



Foto: Privat

Sofia Norrman

hand för vuxna och i andra hand för ungdomar och barn. Utbildningsinsatser som innehåller audiologi och/eller teckenspråk/tecken som stöd (TSS) prioriteras.”

Se mer på vår hemsida www.sits.nu, om hur forskningsdrömmarna inom detta område kan förverkligas.

För att vi ska ro kongress, tidskrift och övriga evenemang i hamn, krävs det förstås att vi har en styrelse och en redaktion. I detta nummer möter ni ett par av våra nya ledamöter. Jag hoppas att de, liksom ni, känner er varmt välkomna och nyfikna på det år som just har inletts. Vi satsar på ett spännande 2017, där vi får ta del av ny forskning, nya rön och ny kunskap om tal, språk och kommunikation. Åtminstone jag tänker aldrig acceptera att det inte tas på allvar! ●

Sofia Norrman
Ordförande, SITS

Tal- och språkpriset 2016

Motivering: Tal- och språkpriset 2016 tilldelas logoped Eva-Kristina Salameh för att hon under flera decennier med stort engagemang och målmedvetenhet arbetat för att sprida kunskap om flerspråkighet och språkstörning, genom att bedriva forskning om svenska flerspråkiga barn med språkstörning men också genom att skapa ett lättillgängligt kunskapscentrum – Språkens hus. Hon har även varit delaktig i att utforma läromedel och bedömningsinstrument, hon är medförfattare till 15–20 publikationer i ämnet och har sannolikt hållit ett fyrsiffrigt antal uppskattade föreläsningar för logopedier och pedagoger genom åren. Även i europeiska sammanhang har Eva-Kristina nyligen fått bidra med sin kunskap. I Sverige är Eva-Kristina Salamehs namn starkt förknippat med flerspråkighet och språkstörning.

Eva-Kristina Salameh, med. dr och leg. logoped, har forskat i många år om flerspråkighet i kombination med språkstörning och arbetar vid Skånes universitetssjukhus och Lunds universitet.

Många tror att Eva-Kristina började intressera sig för flerspråkighet då hon träffade sin man, som är född i Syrien, men intresset väcktes redan i femårsåldern när hon blev granne med en tysk flicka, ett krigsbarn som talade både svenska och tyska. Detta fascinerade den femåriga Eva-Kristina, och hon funderade över hur det går till när man talar två språk. Tänker man först ut det man ska säga på ett språk och översätter det, eller hur fungerar det egentligen?

1975 började Eva-Kristina arbeta som logoped på dåvarande talvårdsavdelningen vid universitetssjukhuset i Malmö, och ganska snart kände hon

att det behövdes ett samlat grepp för att möta behoven hos det växande antalet flerspråkiga barn. Hon föreslog sin chef att hon skulle bedöma samtliga remitterade flerspråkiga barn, både på sjukhuset och i sin konsulttjänst på dåvarande socialförvaltningen. 1976 fick flerspråkiga barn rätt till undervisning på sitt modersmål och året efter anställdes så kallade hemspråkstränare inom förskolan i Malmö. Eva-Kristina prisar det mångåriga samarbetet mellan logopedmottagningen och förskolorna och på senare år även skolorna i Malmö. Hon beskriver dock vägen till dagens kunskap om undervisningen för flerspråkiga barn och elever som något av en ”bumpy road”. Varje nytt beslut föregicks av politiska och pedagogiska stridigheter om vad som var rätt eller fel, när det handlade om undervisning på modersmålet. Pedagogiska

experter ansåg som bekant länge att hemspråksundervisning var skadligt för språkutvecklingen på svenska.

Förutom arbetet i Malmö har Eva-Kristina också gjort resor till Syrien där hon i Svensk-syriska medicinska föreningens regi tillsammans med andra logopedier, arbetsterapeuter, psykologer och läkare arbetat med syriska barn med språkstörning och andra funktionsnedsättningar.

Efter 25 år som logoped banade Eva-Kristina återigen ny väg genom att påbörja sin forskargärning inom ett i stort sett outforskat område. Hon disputerade 2003 med avhandlingen *Language impairment in Swedish bilingual children. Epidemiological and linguistic studies*. I avhandlingen kartlades flerspråkiga och enspråkiga barn med språkstörning med utgångspunkt bland annat i Manfred Pienemanns processbarhets-



Sofia Norrman och
Eva-Kristina Salameh





Eva-Kristina Salameh

teori, ett bedömningsmaterial för grammatisk utveckling som Eva-Kristina är mycket positiv till eftersom det utgår från ett utvecklingsperspektiv och vad barnet kan, och har alltså inget felsökningsperspektiv. Därefter har Eva-Kristina deltagit i ett flertal forskningsprojekt, bland annat ett uppmärksammat försök med tvåspråkig ämnesundervisning som fick mycket goda resultat. Projektet finns bland annat beskrivet i boken *Flerspråkighet i skolan, språklig utveckling och bedömning* (Natur & Kultur, 2012).

Numera finns ett bedömningsmaterial utgivet som utgår från processbarhetsteorin; *GrUS – Grammatisk undersökning av svenska som andraspråk* (Nypon förlag, 2015), och ännu fler material, tips och länkar hittar man på hemsidan Språkens hus som Eva-Kristina tagit initiativ till (www.sprakenshus.se).

Eva-Kristinas engagemang och drivkraft har inte mattats av och hon berättar att den tredje delen i bokserien *Språkutveckling och språkstörning hos barn*, som kommer att handla om flerspråkighet och språkstörning, kommer ut 2018. Hon ser också framtiden an med tillförsikt med hänvisning till alla pedagoger och logopeder som i dag forskar och arbetar med flerspråkiga barn, ett arbete som säkerligen inte kommit så långt utan det pionjärarbete som Eva-Kristina Salameh själv bedrivit. ●

Marika Habbe

MiniBladet - nyheter för alla barn

När min dotter var tre år ville hon läsa en morgontidning vid frukostbordet, precis som sin mamma och pappa. I brist på annat gav jag henne ett färgglatt reklamblad. Men snart kände hon igen butikskedjans namn när vi var och handlade – och jag bestämde mig för att det fick vara slut på reklamblad vid frukosten.

Jag insåg också att det fanns ett stort tomrum att fylla. Min dotter Alma och alla andra barn som lever i Sverige förtjänade en egen nyhetskanal som tog barnen på allvar, tyckte jag. Och om ingen annan tog tag i det så fick jag göra det. Det var början på min resa mot MiniBladet. I samarbete med dagstidningar vill jag utveckla reklam- och kostnadsfria nyhetssajter där barnens nyheter är lika viktiga som världsnyheterna. Jag vill erbjuda ett nyhetsmaterial som riktar sig till alla barn oavsett ålder, bakgrund och förmågor.

Via sociala medier, webbsändningar och pushnotiser har vi ständig koll på vad som händer just nu. Men trots att nyhetsflödet är intensivare än aldrig förr glöms en betydande del av befolkningen bort. Barn vill förstås också veta vad som händer i världen, oavsett om det handlar om presidentvalet i USA eller ett förslag om ny åldersgräns på bio. Det handlar bara om att berätta på rätt sätt.

På MiniBladet skriver vi om sådant som engagerar barnen och artiklarna är kortare och skrivna på ett sätt som väcker intresse och är lätta att förstå.

Jag samarbetar i dag med sju lokaltidningar runtom i Sverige, från Piteå i norr till Malmö i söder. Nu lägger jag större delen av min arbetstid på MiniBladet, men egentligen är jag lärare. Jag har jobbat med läs- och språkutvecklingsfrågor i över 30 år, framför allt som lärare i svenska som andraspråk. Därför har det hela tiden varit självklart för mig att MiniBladet ska vända sig till alla barn. Det spelar ingen roll om de har ett annat modersmål än svenska, om de inte har lärt sig läsa eller har läs- och skrivsvårigheter.

För att så många som möjligt ska kunna ta del av MiniBladets nyheter finns varje nyhet i två olika svårighetsgrader, och man kan lyssna via talsyntes i tre olika hastigheter. Det gör MiniBladet helt unikt. Tänk om fler medier kunde ta efter oss!

Men jag är absolut inte nöjd än. Nyligen vann jag en stor summa pengar i Post- och telestyrelsens innovationstävling, och det känns helt fantastiskt. Jag kommer bland annat att använda pengarna för att fortsätta utveckla MiniBladets tillgänglighet, och jobbar nu tillsammans med min redaktion för att inkludera ännu fler grupper. Målet är att MiniBladet på riktigt ska



Foto Bo Johansson

Maria McShane

kunna vara till för *alla* barn. Under hösten har vi tillsammans med experter arbetat med att utveckla och kvalitetssäkra MiniBladet ur ett tillgänglighetsperspektiv. Synskadade och hörselskadade är några av de grupper som MiniBladet ska bli mer tillgängligt för.

Om alla barn får tillgång till MiniBladets nyheter på sina villkor, kan de slippa känna sig utanför och i stället dela upplevelsen med andra barn.

Vi fortsätter också att utveckla MiniBladet på andra sätt. Snart kommer rikstäckande material att kompletteras med lokalt, och vi kommer även att utbilda minireportrar som själva skapar innehåll.

Jag brinner så mycket för detta att jag bara varit tvungen att fortsätta. Trots att det stundtals varit riktigt tufft och jag faktiskt har riskerat hela familjens ekonomi.

Jag ser fram emot att fortsätta göra MiniBladet tillgängligt för alla barn. Resan har bara börjat. ●

Använd dina språk!

Med den uppmanande rubriken *Använd dina språk!* föreläste Luz Solano med stor entusiasm och mycket värme under kongressens andra dag. Luz, som är utbildad dramapedagog och har en masterexamen i specialpedagogik, arbetar i dagsläget som övergripande specialpedagog inom kommunal verksamhet. Hon har lett ett projekt som utvecklat ett flerspråkigt perspektiv på AKK-användning, kallat TAKK för språket (www.takforspraket.se).

I sin föreläsning fokuserade Luz Solano på hur olika AKK-hjälpmiddel kan användas tillsammans med modersmålet. Inledningsvis belyste hon vikten av att föräldrar känner sig kompetenta i användandet av AKK, alternativ och kompletterande kommunikation. Föräldrar måste även få bekräftat att de gör rätt när de pratar sitt modersmål med sina barn. En annan viktig framgångsfaktor är att hemmet och skolan samarbetar. Både föräldrar och pedagoger måste också inse att, som Luz beskriver det, ”den mirakulösa kuren finns inte”. Blanda alla kommunikationsvägar, prova er fram, blanda språken och låt det ta tid, uppmanar hon. Allt detta tydliggjorde Luz med en film där vi fick följa hennes son över tid. Sonen har Downs

syndrom förutom flera andra diagnoser. Från att i yngre år inte kunna uttrycka sig i ord och endast använda ett fåtal tecken, utvecklades sonen till en fantastiskt duktig kommunikator via både tal och tecken. Dessutom fick vi se hur han förstår och uttrycker sig både på svenska och på spanska.

Luz Solano redogjorde även för vad forskningen kommit fram till gällande flerspråkighet och AKK. Hon nämnde bland annat det som Hambly och Fombonne (2012) samt Petersen, Marinova-Todd och Mirenda, (2012) påvisat: Det förekommer inte någon försening vid tvåspråkighet hos barn med autism. Dessa forskare har även funnit att tvåspråkiga barn har ett bättre ordförråd än enspråkiga. Några andra forskare som nämns är Bruck (1980, 1985), Cummins (1983) samt Kay-Raining Bird (2005) som kommit fram till att även barn med språkstörning, inlärningssvårigheter eller Downs syndrom kan bli tvåspråkiga. Det senare fick vi som satt i publiken bekräftat av den film som vi precis tagit del av.

Vidare i sin föreläsning diskuterade Luz fördelar med ett flerspråkigt perspektiv på AKK. Det hon nämnde då var bland annat att kommunikationen utvecklas om man använder flera språk samt att flerspråkighet utvecklar barnets trygghet,

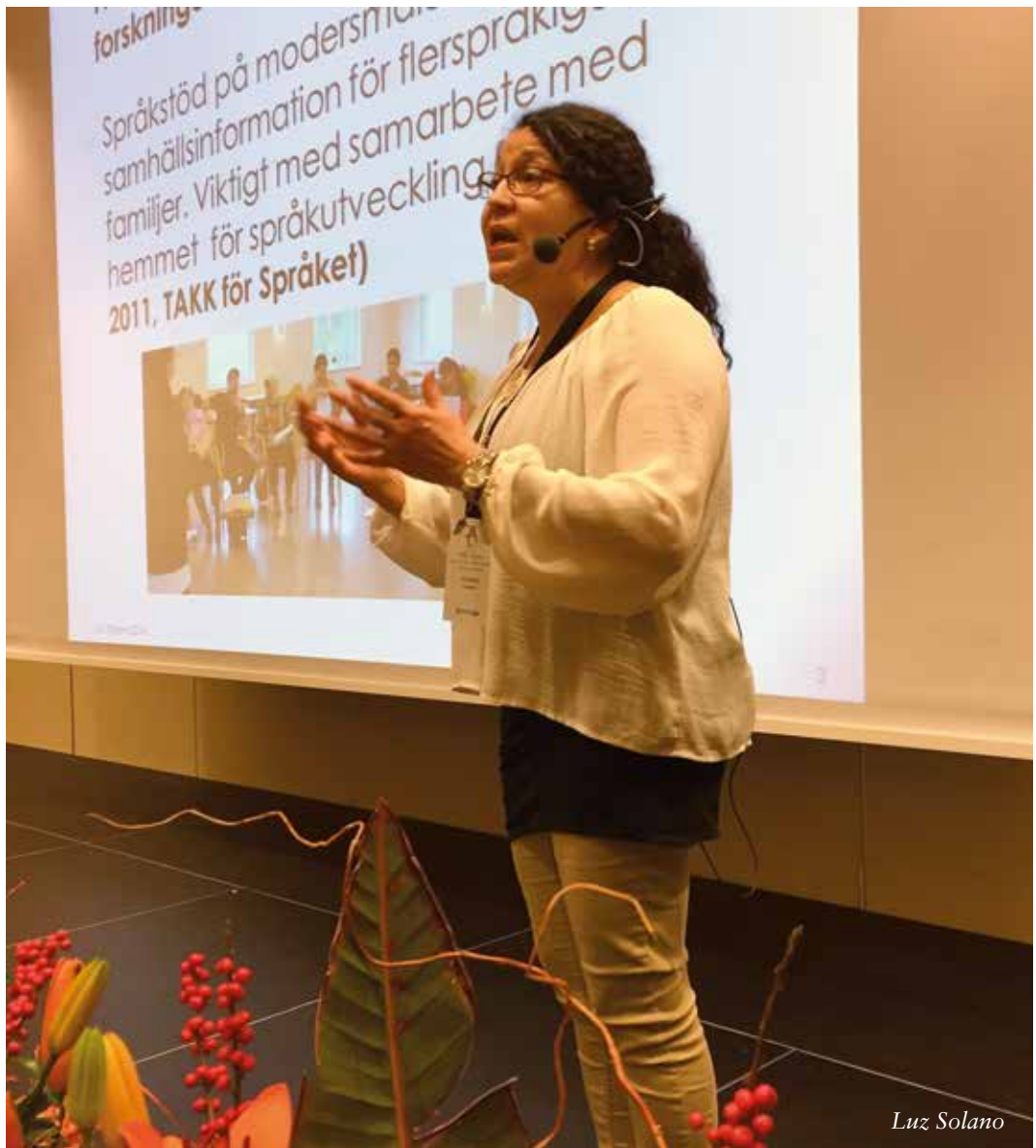
identitet och kommunikation inom familjen.

Luz Solano ser AKK som ett inkluderande kommunikationsstöd och ett exempel hon gav på det var att det hjälper till att uppvärdera individuella och/eller kulturella förutsättningar. Hon lyfte fram ett citat från sin masteruppsats där en förälder beskriver att när barnet och föräldern inte förstår varandra, tar föräldern fram de gemensamma teckenbilder som används både i hemmet och i skolan. Då kan föräldern prata på sitt hemspråk, samtidigt som han eller hon förklarar hur det sägs på två språk. På det sättet kan de tillsammans finna lösningar på olika sociala samspeletsregler. I den andemeningen nämner Luz det viktiga att föräldrar med annat modersmål känner: ”Jag har ett språk! Ett värdefullt språk! Jag har något att förmedla!”

Det är även viktigt, tillade hon, att föräldrar förstår vad kommunikationsstödet innebär och då måste informationen till dem anpassas. De personer som presenterar det måste ge konkreta exempel. Det måste översättas så att föräldrarna känner att det är ett stöd i det sammanhang som de befinner sig i. Samtidigt måste föräldrarna få veta att kommunikationsstödet ska ses i ett livsperspektiv, att framstegen syns i små steg och att det får

Luz Solano





ta tid. För att skapa handlingsutrymme i stressade situationer i vardagen med barnet är det viktigt att tydliggöra vilka koder som gäller, fortsatte hon. Föräldrar måste känna att de kan ställa frågor och även tillåtas att ifrågasätta. De måste få känna sig kompetenta

och att de har erfarenheter och idéer att bidra med.

Vidare i sin föreläsning beskrev Luz olika AKK-verktyg kopplade till flerspråkighet och att det är användarens behov och livssituation som avgör hur dessa verktyg kan användas och tillsammans med vilka

språk. Ett viktigt verktyg är ett tydligt kroppsspråk. När det gäller användandet av tecken så poängterade hon att tecknet ska stödja det talade språk som man valt att kommunicera på. Via bildkommunikation underlättar det för att skapa struktur utifrån barnets olika situatio-

ner och miljöer. Om föräldrar använder sig av ritprat ges möjlighet att öva social förståelse, tydliggöra orsak och verkan och synliggöra bakomliggande känslor. Att rita och berättas på modersmålet är ett enkelt verktyg som är lätt att lära sig. Luz brukar säga att hon inte kan rita och visa att det bara behövs enkla streckgubbar för att ändå tydliggöra för barnet.

I sin forskning tycker sig Luz sig ha sett att föräldrar som tar del av det inkluderande stöd som AKK verktygen inneburit blir bättre på att möta barnets behov i de olika faserna i barnens liv. De blir dessutom mer benägna att ta del av stödsatser när de förstår och blir medvetna om stödets betydelse. För att uppmuntra flerspråkig utveckling för barn

som är i behov av AKK trycker Luz på vikten av att samarbeta med flerspråkig personal och att alla använder sina språk tillsammans med AKK. Det måste bli självklart att personalen använder tecken, tal och bilder med alla de möter, såväl barn som vuxna. Personalen behöver vara modeller och leva upp till det de lär ut. Ta vara på varje tillfälle och se till att AKK används vid samlingar, på raster, när meddelanden ska skickas och när teman eller aktiviteter ska introduceras. Andra uppmaningar som Luz Solano vill ge oss är att se till att föräldrarna vet att AKK används på skolan och att sporra dem att använda samma AKK med modersmålet.

Genom att använda AKK till flerspråkiga barn som är i

behov av det stärker vi barnets identitet. Luz Solano berättade om en förälder som trodde att det rätta var att använda sin torftiga svenska för att försöka lära barnet, i stället för att prata på sitt modersmål. När föräldern i stället började att använda sitt modersmål och barnet gav positiv respons, blev den spontana kommentaren ”Varför har jag inte tänkt på det här förut?” Sanningen, säger Luz Solano, är att många föräldrar med annat modersmål stod utanför arenan innan de förstod de stora vinsterna med att använda AKK tillsammans med sitt modersmål. Detta får stå som slutord för en mycket givande, entusiastisk och känslfull föreläsning. ●

Åsa Holfve

Logoped Astrid Frylmarks noggrant utvalda böcker och material nu i ny webbutik:

www.ordaf.se

Om språk för föräldrar m.fl. - som tidigare:

www.spraklek.se

Vårterminens kurser:

SPRÅKLIG KARTLÄGGNING F-6 - 4 april 2017 i Uppsala

HELA SPRÅKET — HELA TIDEN - 5 april 2017 i Uppsala

SMÅ BARN SPRÅKUTVECKLING - 17 maj i Uppsala

*Följ Språklek
på facebook!*

SPRÅK
LEK

SPRÅK
LEK

SPRÅK
LEK



Att testa och utreda med hjälp av tolk

En uppskattad talare på kongressen ”Inför språket är vi alla lika olika” i november var logoped Lena Åberg. Lena arbetar på Talkliniken, Danderyds sjukhus, där hon ingår i Flerspråkiga Utrednings Teamet (FUT) som kontinuerligt utvecklar metoder för att testa tal och språk samt läsning och skrivning hos flerspråkiga barn.

Lena Åberg inleder med att berätta hur hon i sitt arbete ofta möter barn som inte har svenska som modersmål. Ett exempel på denna språkliga mångfald är att personalen på kliniken under ett år träffade barn som tillsammans representerade 53 olika språk. För att få en rättvis bild av dessa barns språkliga förmåga utreder teamet på Danderyds sjukhus ofta med hjälp av tolk. All tänkbar information är viktig för att kunna skilja en språkstörning från en andraspråksutveckling och för att kunna ge rätt rekommendationer och stöd. Lena poängterar vid ett flertal tillfällen det faktum att barn med annat modersmål har samma rättigheter till stöd som enspråkiga barn, det är en jämställdhetsfråga.

Men, fortsätter hon, det är en utmaning att utreda med hjälp av tolk och känslan av uppgivenhet kan ibland infinna sig. Det finns i dagsläget egent-

ligen få tester att använda sig av, utan informationsinhämtningen får anpassas till vad som är möjligt. Det är viktigt att det bästa inte får bli det godas fiende. Det faktum att vi inte har fullgoda normerade test betyder inte att vi kan nöja oss med att göra ingenting. Det viktiga är att göra så gott det går, ta de resultat vi får fram och göra en kompetent bedömning.

Det viktiga föräldrasamtalet

Lena berättar att den grundläggande informationsinhämtningen börjar med ett föräldrasamtal eller anamnessamtal. Utredningsteamet behöver veta så mycket som möjligt om barnets bakgrund. Viktig information kan exempelvis vara att barnet på grund av oroligheter i hemlandet inte haft möjlighet att gå i skolan eller att barnets föräldrar är analfabeter. Här bör understrykas att även om föräldrarna anser sig tala fullgod svenska så gör det stor skillnad om de får möjlighet att uttrycka sig på sitt hemspråk. Därför är det ofta fördelaktigt att genomföra samtalet med stöd av tolk.

Lena påpekar att det är en utmaning att utreda med tolk. Det är en udda kommunikativ situation, ett trepartssamtal där man hela tiden har en fördröjning som man behöver vänja sig vid. Det är bland

annat viktigt att alltid titta på den man talar till – i den här situationen föräldrarna. För att underlätta kommunikationen bör man använda korta meningar. Ytterligare en aspekt som är betydelsefull är tydlighet angående syftet med att en utredning genomförs, det vill säga vad vi vill uppnå med den. Kulturer skiljer sig åt och i vissa länder ingår sjukvården i ett repressivt system, vilket bidrar till att människor som kommer från dessa länder är vaksamma på vad de berättar för sjukvårdspersonal.

Vid testning av ett barns modersmål behöver man förbereda föräldrarna på att utredningen kommer att ske med hjälp av tolk samt förvissa sig om vilket språk barnet talar. Det är då viktigt att ta hänsyn till de stora dialektala skillnader som finns inom många språk.

När man kontaktar tolkförmedlingen informerar man om att det handlar om en språktestning. Det finns nämligen tolkar som inte vill medverka i språkliga utredningar utan endast arbetar med simultantolkning. Om man i förväg informerar om uppdraget, har de möjlighet att välja bort det.

Lena fortsätter med att berätta hur viktigt det är att ”lämna luft” under samtalet så att det finns utrymme att svara, komma med uttalande

eller ställa frågor. En tumregel är att alla samtal med tolk tar dubbelt så lång tid som samtal utan tolk. Eftersom också tolkar har olika kunskaper i svenska är det viktigt att själv använda ett enkelt och tydligt språk där facktermer undviks i möjligaste mån. Om man börjar prata om fonologi och pedagogiska metoder ökar risken för att översättningen inte förmedlar det som avsetts.

Det är alltid det svagaste språket som ska testas först. Man får fråga föräldrarna om vilket språk de tror är det starkaste. Ibland stämmer deras uppfattning, ibland inte.

Lena betonar vidare att det är bra att minimera mängden svenska i testsituationen. Om barnet förväntar sig att svenska är normspråk i rummet och det vet att logopeden pratar svenska, ser det ibland ingen anledning att prata sitt hemspråk. Det kan innebära att testresultatet blir ett annat än om barnet förväntar sig att det ska använda sitt hemspråk. Om det är möjligt ska man försöka låta olika personer testa de olika språken. Även om logopeden inte kan exempelvis arabiska kan han eller hon testa det språket tillsammans med tolken. I så fall kan det vara klokt att berätta för föräldrarna att logopeden inte kommer att prata så mycket utan att det är tolken som pratar med dem och barnet. Arabiska blir därmed det dominerande språket i rummet.

Före själva testningen är det viktigt att få tid tillsammans med tolken. Man behöver gå



Lena Åberg

igenom vad som ska testas och förklara syftet väldigt noga. Det behövs kanske en 15–20 minuter innan barnet kommer in i rummet. Det är viktigt att klargöra att tolkens uppgift inte är att se till att barnet ska klara alla uppgifter. Det här kan vara svårt att förmedla. Vanligtvis är tolkens uppgift att underlätta så mycket som möjligt för att folk ska förstå. De ska se till att kommunikationen fungerar. Nu har de till uppgift att endast översätta det som sägs, inte förklara med andra ord, inte peka, inte

fråga en gång till. Bara neutralt och ordagrant säga det som sagts från början. Det här kan vara knepigt och ibland behöver man avbryta testningen för att påminna om det.

Lena berättar också att det ibland uppstår situationer där föräldrarna provoceras av att de anser att tolken översätter fel. För att den här typen av meningsskiljaktigheter mellan föräldrar och tolk inte ska påverka utredningen menligt i en för barnet redan ansträngd situation, bör man redan initialt försök upprätta en överenskom-

melse mellan tolk och föräldrar om hur de ska agera om de anser att ordval inte stämmer överens med hur de brukar säga hemma. Man behöver klargöra att testningen är ett samarbete där alla måste bidra.

Hur testar vi de olika områdena?

När grammatiska tester som TROG, CELF-4 eller SIT ska användas, är det av viktigt att noggrant gå igenom dem med tolken. Han eller hon behöver granska om de grammatiska strukturerna överhuvudtaget förekommer på deras språk. Den här uppgiften ger en uppfattning om barnets grammatiska kompetens även om resultaten är rent kvalitativa.

En övning man kan göra vid testtillfället är att låta tolken översätta en berättelse eller en saga som barnet sedan får återberätta. Då kan man upptäcka om barnet till exempel kan återberätta detaljer. Analysen underlättas genom att aktiviteten spelas in och i efterhand gås igenom tillsammans med tolken.

Lena berättar att benämningstester med bilder ofta fungerar bra att genomföra, exempelvis Ordracet (utan tidtagning) eller Renfrew. Då används samma test på båda språken och sedan räknas de båda ordförråden ihop. För barn under fem år räknas varje svar som en unik träff, efter det räknas det sammantagna ordförrådet. Så resulterar till exempel bil+ car i ett rätt svar.

En annan uppgift är att spela in barnet när det berättar

till bilder och bildsekvenser för att sedan låta tolken exakt översätta det barnet säger. Testet Språkresan innehåller fina bilder där det händer lite knasiga saker som fungerar bra att prata om.

Lena vill betona att tolkar varken har kompetens eller laglig rätt att göra bedömningar angående barnets språkliga förmåga. De får inte svara på frågor som ”pratar han som en sexåring?”. De riskerar att mista sin auktorisation som tolk om de gör den typen av bedömningar. Däremot kan tolken svara på frågor av arten ”Använder barnet plural?”, ”Är han svår att förstå?”, ”Låter det konstigt?” ”Kommer orden i rätt ordning?”, ”Använder han ord som beskriver dåtid, nutid och framtid?”. Utifrån den informationen får man själv bilda sig en uppfattning om huruvida den språkliga nivån är ålderstypisk.

Lena berättar att det är möjligt att testa fonologi på ett främmande språk. På hemsidan Språkens Hus finns det arabiska fonologitestet och en översikt över tester på olika språk finns i artikeln ”A Review of 30 Speech Assessments in 19 Languages Other Than English” (S. McLeod och S. Verdon, 2014). Dessa strukturerade fonologiska bedömningstester går att köpa från företag i olika delar av världen.

En annan typ av kvalitativ bedömning är att använda valfritt fonemtest och spela in när barnet säger ett ord för att sedan låta tolken upprepa

samma ord med korrekt uttal. Efterarbetet består i att transkribera och analysera eventuella skillnader i det barnet och tolken säger. Det omfattar inte alla fonem i alla positioner men ger information om barnet gör systematiska utbyten, uteslutningar, dentalisering eller liknande. Det är en svår men rolig aktivitet som kan ge information om barnets uttalsförmåga.

Minnet är en viktig förmåga vid såväl läs- och skrivutredningar som språkutredningar. Så gott som alla barn som utreds på Talkliniken har nedsatt minnesfunktion. Att testa sifferrepetition på svenska hos en nyanländ ungdom tycker Lena är tämligen oräddvinst. Det liknar mer ett non-ords-test, vilket är oerhört minneskrävande. Då är det bättre att försöka göra sifferrepetition på barnets starkaste språk. Har den som testas inte vistats i Sverige mer än tre-fyra år bör man absolut genomföra uppgiften med hjälp av tolk. Det ger en mer rättvis bild av hur långa sekvenser barnet kan repetera. Dessutom är den här typen av tester lätt att instruera och genomföra tillsammans med tolk.

Vid dyslexiutredningar på tvåspråkiga elever görs en kvalitativ bedömning i de fall de har gått i skolan och lärt sig läsa och skriva i hemlandet. Även om modersmåls läraren kan ge information angående elevens läsförmåga så är det av värde att försöka göra en kvalitativ bedömning. Med hjälp av modersmåls lärare

eller bibliotekarie går det att ta fram en åldersadekvat text. Sedan spelar man in när barnet högläser samtidigt som tolken sitter med samma text och markerar vid felläsning och liknande. Trots att man själv inte förstår språket går det att kvalitativt urskilja tvekingar, omtag och pauser. Ett sätt att komplettera uppgiften är att låta tolken läsa texten efteråt för att höra hur en korrekt textläsning låter. Allt detta är naturligtvis en ren kvalitativt bedömning.

Det går också bra att göra samma sak med diktamen. Då läser tolken ord som barnet ska skriva. Under tiden observerar man om barnet skriver långsamt och mödosamt eller lätt och obehindrat. I de fall barnet har en någorlunda fungerande skrivförmåga kan man låta det skriva fritt om ett ämne och sedan låta tolken markera felstavningar och eventuellt översätta texten.

Det händer att vi möter elever som inte lär sig läsa eller skriva på svenska men när man testar dem på deras modersmål så läser och skriver de helt flytande. Det kan då vara bakomliggande pragmatiska svårigheter som ligger till grund för att de inte lär sig svenska. Det ger ofta intressant information att låta barnen läsa på sitt modersmål.

När man testar med tolk bör normer användas med största försiktighet. Egentligen bör de inte användas alls. Man får göra en generell bedömning. Vissa barn använder inte sitt förstaspråk överhuvudta-

get. De kanske kan och förstår en del men de använder det inte. Andra är väldigt kompetenta på sitt första språk och använder det obehindrat.

Det händer ibland att testresultat och bedömningar som gjorts med hjälp av tolk blir helt oanvändbara. Tolkarnas kunskap och kompetens varierar. Kanske var den utredande tolken ovan vid barn eller hade otillräckliga kunskaper i svenska språket. Då återstår inget annat än att slänga testresultatet i papperskorgen och fundera på om det går att göra om testet. Lenas tips är att om man haft ett lyckosamt arbete tillsammans med en välfungerande tolk är det en god idé att anteckna dennes namn så man kan be om tjänster vid andra utredningstillfällen. Dessutom innebär fler gemensamma samarbetstillfällen ofta en ökad kvalitet på bedömningarna.

I samband med utredning försöker vi alltid beskriva barnets aktiva ordförråd och addera med de övriga resultat som framkommit. Är det stor skillnad på vad barnet kan på sitt modersmål jämfört med på svenska eller är det lika på båda språken?

Återkoppling till barn, föräldrar och skola

När man ska sammanställa resultaten är det viktigt att beskriva barnets styrkor och svagheter. Börja alltid med styrkorna, vad det är som fungerar bra. Är det samspellet, språkförståelsen eller berättarförmågan? Man kan alltid hitta positiva saker! Det

är också viktigt att försöka bedöma vilket språk som är starkast. Om ett barn är starkast på sitt modersmål måste skolan informeras om det. Det innebär att även om eleven inte har kommit så långt i sin svenska ännu så ökar möjligheterna avsevärt om hjälpen eller stödet ges på elevens modersmål. Då behärskar eleven många saker. Det är viktigt att hitta dessa förmågor och beskriva dem så tydligt som möjligt för skolpersonalen.

Efter en avslutad utredning försöker Lena om möjligt ge ett bildutlåtande om den information som kommit fram. Barnets starka och svaga sidor ska förmedlas på ett sätt som det kan förstå och kanske i efterhand visa för sin familj och berätta om. Det är en rättvisefråga att kunna ta till sig informationen och förstå vad det som förmedlas.

Lena Åberg avslutar sin föreläsning med att poängtera att även om det är svårt och utmanande att utreda med hjälp av tolk så är det viktigt att genomföra dessa bedömningar. Barnet har rätt att få göra sig hörd på båda sina språk. Hon poängterar också att det dessutom är oerhört givande och roligt att genomföra denna typ av utredningar. Det behövs kreativitet och lösningsfokus för att se vilka aktiviteter som kan vara verkningfulla för att inhämta relevant information och därmed borge för att rätt förslag till stöd och interventioner ges. ●

Annelie Westlund

Anna Flyman Mattsson:

Att lära sig ett andraspråk i skolan

Kongressens andra dag inleddes av Anna Flyman Mattsson, lektor i svenska som andraspråk vid Lunds universitet. Anna är ett välkänt namn när det gäller språkinläring i klassrummet och har sitt fokus på grammatisk utveckling. Hon har bland annat skrivit en bok om bedömning (tillsammans med professor Gisela Håkansson), *Bedömning av svenska som andraspråk* utgiven 2010 på Studentlitteratur, och aviserar att det kommer en ytterligare redan nästa år.

Anna inledde sin föreläsning genom att ge en bakgrund till varför andraspråksforskningen är viktig för lärare att känna till och följa. Det handlar om hela skolans inlärningsklimat som vinner på att ha flerspråkighet som mål, något som hon uttryckte befriande kärnfullt i påståendet: "Vi måste inte välja språk!" Hon menar att alla borde fundera på vilken betydelse modersmålet har i all inläring och ser språk som levande, föränderliga och i ständig utveckling. Snarast är det så, anser hon, att språklig variation är naturlig och nödvändig.

Vi fick sedan en exposé av olika språkinläringsteorier med motiveringen att, som Anna sa, "en enskild teori kan inte förklara hela den komplexa andraspråksinläringen". Det

kändes mycket klargörande med hennes uppdelning i lingvistiskt inriktade teorier som fokuserar på VAD-frågan, kognitivt inriktade studier som fokuserar på HUR språk lärs in (här

återkom processbarhetsteorin) och socialt inriktade teorier som förklarar bakomliggande drivkrafter, alltså VARFÖR (det är här vi finner den sociokulturella teorin).



Foto: Privat

Anna Flyman Mattsson

Anna poängterade inputens betydelse för all språkinläring, men även för allt som händer hos (i eller med; mitt tillägg) inläraren. Hennes råd för arbetet i klassrummet är till exempel att inte förenkla för mycket, ge ledtrådar i inputen, ligga på ”rätt” nivå och framför allt ge mycket och varierad input.

Intressanta var också hennes tankar om att det finns vissa återkommande drag i all språkinläring som inte är specifika för ett visst målspråk. Exempel på sådana drag är övergeneralisering (en regel tillämpas alltför generellt), förenkling (delar utelämnas), holistisk inläring (något lärs in utan att ha analyserats) samt fossilisering (att ”fastna” någonstans). Anna uppmanar oss att känna igen fel som är utvecklande, alltså tecken på utveckling, och att inte övertolka helfraser.

Efter detta gjorde Anna en djupdykning i processbarhetsteorins utvecklingsstadier (Pienemann, 1998; Pienemann & Håkansson, 1999) som hon tillämpat i bedömningssammanhang i sin tidigare bok med Gisela Håkansson. Principen bygger på att språkinläring följer en förväntad utveckling från enkla ord till komplexa satser med avseende på morfologisk och syntaktisk utveckling. Anna gav en tydlig förklaring till hur man kan förstå, men också hur man kan träna, glappet mellan inlärarens nivå och lärarens nivå enligt den av Manfred Pienemann (1985) formulerade ”teachability hypothesis”, det vill säga hur undervisningsbar [min översättning] strukturen

är. Vi fick även i detta sammanhang några handfasta råd för arbetet med elever, exempelvis att anpassa undervisningen i grammatik efter inlärningsordning samt att nivåtesta och individualisera – något som man tyvärr inte kan utgå från avspeglas i läromedel.

Variationen i hur fort man lär sig ett nytt språk och hur långt man kommer är som alla vet enorm. Anna redogjorde för en hel rad faktorer som var och en och tillsammans kan förklara variationen. Faktorerna med hög påverkan på andraspråksinläringen är startålder (ju tidigare, desto bättre) samt språkbegävnin och motivation (som båda kan kompensera för sen startålder). Faktorer med låg påverkan är inlärningsstrategier, personlighet, oro och inlärningsstil, men även dessa beaktades och omsattes i handfasta råd för arbetet i klassrummet, exempelvis att lära ut om strategier, uppmuntra till risktagning, minimera orosmoment och skapa en varierad undervisning.

Anna pekade därefter på att inläringen kan vara olika vad gäller skilda delar av språket och introducerade begreppet ”kommunikativ språkförmåga” (Bachman & Palmer, 1996) i vilket pragmatisk kompetens utgör en del men där också kunskap om språkssystemet ingår. Hennes pedagogiska rekommendation var att ta reda på vad som fungerar och vad som inte gör det och att man skiljer på språklig kompetens och kognitiv kompetens.

Något som ofta lyfts fram när det gäller andraspråksinlär-



Foto: Privat

Anna Flyman Mattsson

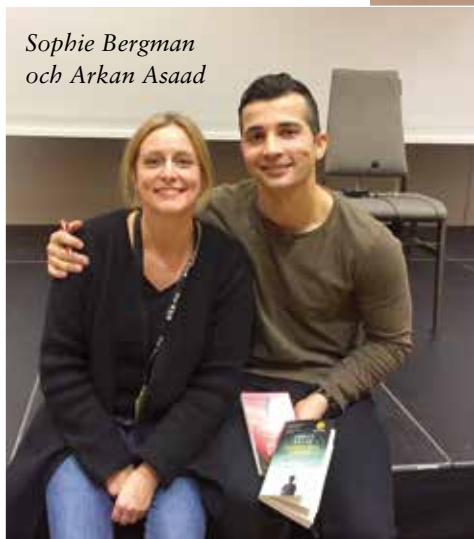
ning är effekten av modersmålet på inlärarspråket, vilket beskrivs i begreppet transfer. Anna menade att den är begränsad och att den huvudsakligen gäller fonologin, exempelvis att inlärare med spanska som modersmål sannolikt kommer att uttala tonlösa konsonanter med ton enligt de regler som finns i modersmålet. Vad gäller lexikon så finns det dock ett antal så kallade falska vänner, exempelvis danskans respektive svenskans ”rolig” som inte alls har samma betydelse. Anna Flyman Mattsson avslutade sin föreläsning med de kloka orden: ”Låt språkinlärningsforskning ligga till grund för språkpedagogiska lösningar för en så effektiv undervisning som möjligt!”

Tack Anna, för en fantastiskt inspirerande och pedagogiskt matnyttigt föreläsning!

I publiken och vid pennan. ●

Barbro Bruce

Sophie Bergman
och Arkan Asaad



Arkan Asaad

Arkan Asaad gästade årets kongress som avslutningstalare och med sitt medryckande sätt trollband han hela auditoriet med sin familjs historia. Föreläsningen hade många bottenar och innehöll bland annat en målande beskrivning av föräldrarnas flykt från krigets Irak och drivkraften att integrera sig i en ny kultur.

Arkan belyste hur central medmänskligheten är i integrationsprocessen och hur lätt den försvinner i våra byråkratiska system. Det var berikande tankar som är högst aktuella med dagens ökade migration och flyktingström och föreläsningen väckte starka känslor hos åhörarna. Efter föreläsningen signerade Arkan Asaad sina två böcker *Stjärnlösa nätter* och *Blod rödare än rött*. ●

Sophie Bergman



Arkan Asaad



Ny styrelseledamot

Jennie Lavås Skoglund

Jag heter Jennie Lavås Skoglund och arbetar som logoped i Härnösands kommun. Uppvuxen i denna fina kuststad kände jag mig lyckligt lottad då jag fick tjänst här. Det innebar att jag kunde låta även mina barn få växa upp i denna trevliga småstadsmiljö.

Intresset för dyslexi har funnits med under min uppväxt, eftersom min mamma länge undervisat och gjort utredningar kring vuxna personer med dyslexi. Intresset stärktes då jag som nybakad logoped fick min första tjänst på logopedmottagningen i Sundsvall, där Astrid Frylmark var chef. Med sin gedigna kunskap inom bland annat dyslexiorådet blev hon en fin mentor för mig.

Under logopedutbildningen i Umeå blev jag även intresserad av arbetsområdet barn med hörselnedsättning. Jag hade turen att ett par dagar i veckan få arbeta med detta på hörselvården i Härnösand. Där arbetade jag med en härlig grupp barn som opererats med cochleaimplantat.

När en logopedtjänst inrättades på Kristinaskolan (specialskola dövhet/hörselnedsättning) i Härnösand sökte jag tjänsten och fick den. Nu fick jag också lära mig teckenspråk. Ett spän-



Foto: Privat

Jennie Lavås Skoglund

nande språk, men oj, vad jag kämpade med att få flyt i tecknandet. Ibland liknar jag den enorma frustration jag ofta upplevt när jag inte hittar rätt tecken med den känsla en elev med språkstörning kanske upplever – fingrar som trilskas, språkljud som byter plats, blir lite otydliga och kanske blir ett annat ord än det eleven ville uttrycka. Det blev sju givande år på Kristinaskolan.

Hösten 2015 påbörjade jag en projektanställning som gällde elever med språkstörning och/eller hörselnedsättning i Härnösands kommun. Där skulle jag samarbeta med en hörselpedagog och Skolda-

tateket. Projektanställningen utvecklades till en fast tjänst som logoped inom Centrala elevhälsan i kommunen. Tillsammans med hörselpedagogen har jag nu kontakt med många av kommunens elever med hörselnedsättning och dess lärare, med syfte att skapa en så bra undervisningsmiljö som möjligt. Vikten av att alla som vistas i skolmiljö får arbeta i en akustiskt välanpassad miljö har blivit tydligare än någonsin för mig.

För några år sedan gick jag Uppsala universitets kurs Dyskalkyli, utredning av matematiksvårigheter och sedan dess bistår jag Härnösands kommuns elva skolor med handledning och utredning av elevers språk-, läs-, skriv- och räkneförmåga.

I skrivande stund ser jag mycket fram emot arbetet i SITS och att kommande helg få träffa och göra nya bekanskap i samband med styrelsemöte. ●

Jennie Lavås Skoglund

Ny redaktör

Marika Habbe

Som barn till två speciallärare och med en nära släkting med autism och språkstörning kom jag tidigt i kontakt med barn med funktionsnedsättningar. Logopedyrket kändes därför som ett bra val när jag började fundera på att skaffa mig ett ”riktigt jobb” efter några år då jag levte livets glada dagar och varvat studier med ströjobb och resor och dessutom hunnit bli förälder. Jag gick logopedutbildningen i Lund i mitten av 1990-talet och mitt första arbete var halvtid på logopedmottagningen i Ystad och halvtid på en språkförskola. Jag upplevde den korta anställningen i Ystad som något mycket positivt eftersom jag i och med mitt arbete på språkförskolan fick en helhetsyn på de svårigheter och möjligheter som barn med grava språkstörningar ställs inför i vardagen.

1998 flyttade jag med familjen till Västervik och arbetade i många år på barn- och ungdomshabiliteringen. Habiliteringen i Västervik samarbetade under mina år där i hög grad med BUP, vilket betydde att arbetet innebar allt från neuropsykiatriska utredningar till intensiv beteendeterapeutisk behandling av små barn med autism och handledning till föräldrar, förskolor och skolor kring barn och ungdomar med olika slags bestående funk-



Foto: Signe Tonér

Marika Habbe

tionsnedsättningar. Habiliteringen och de barn jag träffade där ligger mig väldigt varmt om hjärtat och kommer nog alltid att göra det, men 2008 fick jag ett erbjudande som kändes alltför spännande för att tacka nej till. Det handlade om att vara med och starta ett centralt stödteam i kommunen och innebar också att jag blev Västerviks första skollogoped. Mitt uppdrag var från början att utreda barn och elever med frågeställningen dyslexi, dyskalkyli och förstås olika slags språkstörningar. I dag kan jag, inte utan viss stolthet, konstatera att vi har fyra skollogopeder i Västerviks kommun och det finns utrymme att arbeta såväl förebyggande som med utredning och handledning i samarbete med pedagoger, och med direkt arbete med enskilda elever. Jag är en nyfiken person och gillar omväxling, så vid sidan av mina ordinarie

jobb har jag tagit chansen att arbeta med vuxna personer med röstproblem, med afasi och i arbetsförmågeutredningar där jag gjort dyslexi-, dyskalkyli- och språkutredningar. Det har varit väldigt givande och jag slås ofta av att likheterna mellan ett litet barn i språkliga svårigheter och en äldre person med afasi är större än skillnaderna.

Sedan ett och ett halvt år jobbar jag på SPSM:s nationella resurscenter Tal och Språk i Stockholm. Arbetet liknar i många delar det jag gjorde som skollogoped, med den skillnaden att jag nu har hela Sverige som arbetsfält. Att sadla om till att arbeta i skolan efter tio år i landstinget var mycket lärorikt och ledde till att jag förstod varför en del av de rekommendationer jag gav till skolpersonal i min roll som habiliteringslogoped inte alltid fungerade i skolvärlden, men också till att jag stärktes i min övertygelse om att logopeder behövs i skolan och att vi i samarbete med pedagoger och övrig elevhälsa har möjlighet att göra skillnad för barn och elever. Det här samarbetet är något som jag är angelägen om att utveckla och beskriva om att utveckla och beskriva både i min yrkesroll och som redaktionsmedlem i tidningen Tal & Språk. ●

Marika Habbe



24 – 25 NOVEMBER 2017, SHERATON STOCKHOLM HOTEL

Boka redan nu...

2017 års kongress som hålls den 24 - 25 november på Sheraton Stockholm Hotel!

Språklig sårbarhet – vi väljer möjligheternas väg!

Det finns många personer i vårt samhälle som är språkligt sårbara. Det kan exempelvis vara personer med någon form av språkstörning, hörselnedsättning eller som inte fått tillräcklig språklig stimulans. Hur gör vi då konkret för att ge bästa möjliga stöd till dessa personer? Hur påverkar minnet våra språkliga förmågor? Det är ett par av de viktiga frågor som kommer att belysas vid årets kongress. Vi behöver ha bakgrunden för att ta rätt beslut, men lika viktigt är att lyfta blicken och fokusera på vad som händer sedan. Det är dags att ta en tydlig riktning. Följ med oss, välj möjligheternas väg!

Detaljerat program kommer under våren!

NYHET!

Nytt för i år är att du som är medlem i föreningen och anmäler dig före den 31 maj endast betalar 2750 kr exkl. moms för deltagande i kongressen. Anmäl er på sits.nu.

Kurskalendarium

ALF kongress

Efteruddannelseskursus 2017

Plats: Hotel Nyborg Strand, Danmark

Datum: 27 – 28 mars

Information: www.alf.dk

NLL

Norsk logopedlags vinterkurs 2017

Plats: Håndverkeren Kurs- og Konferansesenter,
Rosenkrantzgate 7, 0159 Oslo

Datum: 9 – 11 mars 2017

www.norsklogopedlag.no

IALP

The 5th International Composium on Communication
Disorders in Multilingual and Multicultural Populations

Plats: Bremen, Tyskland

Datum: 24 – 25 augusti, 2017

Information: www.ialp.info

Svensk Intresseförening för Tal & Språk, SITS

2017 års kongress: Språklig sårbarhet – vi väljer möjligheternas väg!

Plats: Sheraton Hotel, Stockholm

24 – 25 november, 2017

www.sits.nu

Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM

Webbadress: www.spsm.se

Specialpedagogiska skolmyndigheten erbjuder ett flertal kostnadsfria seminarier, utbildningar och distanskurser.

Svensk Intresseförening för Tal & Språk

Styrelse

Ordförande Sofia Norrman, Norrtälje
sofia.norrman@gmail.com

Vice ordförande Anna Strömberg, Järfälla
anna.stromberg@spsm.se

Sekreterare Annika Söder, Everöd
annika.soder@kristianstad.se

Ledamot Camilla Svedelius, Bålsta
camilla.svedelius@bktv.nu

Ledamot Nadia Andersson, Vendelsö
nadia.andersson@huddinge.se

Ledamot Åsa Holfve, Säter
asa.holfve@skola.sater.se

Ledamot Jennie Lavås Skoglund, Härnösand
jennie.lavas.skoglund@harnosand.se

Redaktionsgrupp:

Marika Habbe
marika.habbe@spsm.se

Annelie Westlund
annelie.westlund@spsm.se

Barbro Bruce
Barbro.bruce@hkr.se

Ansvarig utgivare för Tal & Språk:

Sofia Norrman

Ansvarig för hemsida och Wibelfond:

Anna Strömberg
anna.stromberg@spsm.se

Medlemskap:

Årsavgiften är 350 kronor. Plusgiro 60 63 80-4.

Vid inbetalning av medlemsavgiften, tänk på att uppgge både namn och adress.

Om du betalar via internet, glöm inte att uppgge fullständigt namn. Detta är nödvändigt för att tidskriften och övrig information ska nå ut till alla medlemmar.

Obs! Medlemskapet är personligt och kan inte vara ställt på kommuner eller institutioner.

Medlemskap för pensionärer och studenter: 150 kr/år.

Se information på www.sits.nu

Kontakt: sits@mittkompetens.se

SITS för ett datoriserat medlemsregister för internt bruk.

www.sits.nu

AVSÄNDARE

Svensk Intresseförening för Tal & Språk

c/o MittKompetens AB

Nattviksgatan 6

871 45 Härmösand

B

Sverige



Porto betalt